

Sumari

Pròleg.....	9
I. EPISODIS FAMILIARS VISCUTS DURANT LA GUERRA CIVIL. UN HOMENATGE A LA MEMÒRIA DELS MEUS PARES	13
Del meu naixement circumstancial al principi de la postguerra a Vilanova de la Barca (1943).....	13
Revelació d'uns fets inèdits familiars als inicis de la guerra civil a Lleida (1936-1939)	14
La gran aventura dels meus pares en fugir del front de guerra a Vilanova de la Barca (1938)	19
El dramàtic èxode familiar	21
2. DESCOBRIR BALAGUER, AQUELLA MAGNÍFICA I EMPRENEDORA CIUTAT DELS ANYS SETANTA	31
Una ciutat captivadora.....	31
Una ciutat amb gran vitalitat	33
Una ciutat socialment oberta	36
Una ciutat culta, moderna i cosmopolita	43
Una ciutat amb gran afecció per l'esport	48
Una ciutat que era la capital industrial de Lleida.....	54
Una ciutat que era una capitalitat política.....	56
3. BALAGUER, RETRAT POLÍTIC D'UNA ÈPOCA (1975-2016)	59
Els partits polítics i els sindicats a Balaguer durant la transició del franquisme a la democràcia (1975-1979).....	59
XXXVI anys d'ajuntaments democràtics a Balaguer (1979-2015)....	63

Període municipal 1979-1983: alcaldia del Sr. Gregori Gallego (PSUC)	63
Període municipal 1983-1987: alcaldia del Sr. Miquel Aguilà (PSC-PSOE)	65
Període municipal 1987-1991: alcaldia del Sr. Miquel Aguilà (PSC-PSOE)	66
Període municipal 1991-1995: alcaldia del Sr. Josep Borràs (CiU)	68
Període municipal 1995-1999: alcaldia del Sr. Miquel Aguilà (PSC-PSOE)	70
Període municipal 1999-2003: alcaldia del Sr. Miquel Aguilà (PSC-PSOE)	71
Període municipal 2003-2007: alcaldia del Sr. Miquel Aguilà (PSC-PSOE)	73
Període municipal 2007-2011: alcaldia del Sr. Miquel Aguilà (PSC-PSOE)	75
Període municipal 2011-2015: alcaldia del Sr. Josep Maria Roigé (CiU)	77
Període municipal 2015-2019: alcaldia del Sr. Jordi Ignasi Vidal (ERC)	80
4. UN GRAN HONOR I EXPERIÈNCIA HAVER ESTAT ALCALDE DE BALAGUER	83
Introducció política i personal	83
Importància de presentar-se com a candidat a l'alcaldia de Balaguer	83
Dificultats a d'elaborar una candidatura municipal que tingui bona imatge i que inspire credibilitat	85
Elaborar el programa electoral municipal és una tasca molt seriosa i responsable	86
Ser alcalde significa entregar-te amb cos i ànima a la ciutat. La soledat del poder d'un alcalde.....	87
Com compaginava la tasca com a alcalde de Balaguer i la de diputat al Parlament de Catalunya	91
Recordant algunes experiències significatives viscudes durant el dia a dia com a alcalde.....	97
Com a alcalde vaig aconseguir en quatre anys la inversió històrica més gran de Balaguer.....	126

Un alcalde pot perdre unes eleccions municipals malgrat una gestió excel·lent i haver aconseguit una gran inversió pública.....	127
Quant al tractament dels exalcaldes d'una ciutat.....	128
Quant als exalcaldes i altres càrrecs públics d'una ciutat.....	131
5. BALAGUER, LA CIUTAT DELS COMTES D'URGELL I CAPITAL HISTÒRICA DEL COMTAT D'URGELL. UNA FIDELITAT A LA SEVA HISTÒRIA	135
Introducció personal.....	135
La gran epopeia dels comtes d'Urgell i la reconquesta de les terres de Lleida	136
De la comtessa Aurembiaix al darrer comte d'Urgell, Jaume II el Dissortat.....	142
Jaume II d'Urgell, el Compromís de Casp i l'extinció del comtat d'Urgell	144
El mite de Jaume II d'Urgell el Dissortat i la causa nacional de Catalunya.....	148
De les meves accions en defensa de Balaguer com la ciutat dels comtes d'Urgell i capital històrica del comtat d'Urgell	154
6. RECURS DE FETS, VIVÈNCIES I ANÈCDOTES QUE HAN MARCAT O INFLUÏT EN LA MEVA TRAJEKTÒRIA POLÍTICA.....	167
Com a dirigent polític i diputat al Parlament.....	167
Com a president de la Noguera	188
Com a alcalde de la ciutat de Balaguer.....	207
Com a promotor i fundador dels Amics de Gaspar de Portolà (1981-2004).....	214
7. EL FUTUR ECONÒMIC DE BALAGUER I EL PODER POLÍTIC.....	231
De la situació econòmica de Balaguer i de les seves expectatives de futur.....	231
El govern de la Generalitat i els polítics de Balaguer.....	233
La Diputació provincial i el poder polític a Lleida.....	236
El Consell Comarcal de la Noguera, una institució creada per a defensar el progrés de tota la comarca	239
La Cambra Provincial de Comerç i Indústria de Lleida, un important lobby empresarial	240

Epíleg. Del gran parc temàtic Cosmoparc del Montsec. Període 1999-2003. Crònica d'una decepció política.....	245
Antecedents institucionals i polítics del període 1991-1999.....	245
De les actuacions institucionals, polítiques i personals durant el període 1999-2003.....	246
Conclusió final.....	252
 Annex I. Candidatures electorals municipals de Balaguer (període 1979-2015).....	 253
 Annex II. Arxiu documental.....	 269
Doc. 1. Carta tramesa com a diputat del Parlament de Catalunya a S. M. el Rei Joan Carles I l'any 1982.....	269
Doc. 2. Certificat emès pel caporal de la Policia Municipal de Balaguer el 14 de juny de 1995.....	271
Doc 3. Discurs pronunciat pel M. Hble Sr. Jordi Pujol, president de la Generalitat, el dia 22 d'abril de 1990 davant del príncep Felip de Borbó, amb motiu de la seva visita a Balaguer.....	272
Doc 4. Còpia de la carta entregada al M. Hble. Sr. Jordi Pujol, president de la Generalitat, signada per diversos alcaldes de la zona del Montsec, en defensa de Cosmoparc.....	273
Doc 5. Portada de l'avantprojecte de “Cosmoparc del Montsec. Un projecte de país”.....	276
 Bibliografia.....	 277

Pròleg

La publicació d'aquest llibre constitueix d'alguna manera una continuació del meu llibre anterior (*La petjada d'un polític nacionalista de Balaguer*. Pagès Editors. 2015). Llavors va ser molt difícil de poder encabir en una sola publicació tota la trajectòria política i social d'una persona que s'ha dedicat durant quaranta anys als afers públics. I per això, a causa de la limitació d'espai que comportava l'edició, m'ha semblat interessant d'efectuar en aquest cas algunes altres aportacions que crec que complementen, justifiquen o milloren el llibre anterior.

En aquest sentit, he volgut començar al primer capítol explicant una interessant història en relació amb els meus pares i germà, en alguna part certament inèdita per a la gent de Vilanova de la Barca, de Lleida o de Balaguer que els coneixia, narrant els temors, perills i alguns esdeveniments penosos que van viure molt a prop al començament de la guerra civil de 1936-1939, justament des de l'estació del Pla de Vilanoveta de Lleida. I posteriorment, uns mesos després ja en plena guerra, la gran aventura familiar que van patir a conseqüència del front de guerra que es va instal·lar al riu Segre durant l'any 1938 entre Lleida i Balaguer, el qual els obligà forçosament a emprendre un llarg camí en pèssimes condicions físiques, intentant fugir ben lluny d'aquell perillós front de guerra. A causa de les circumstàncies militars inesperades de la guerra es va convertir de fet en un autèntic episodi familiar, i en algun cas van patir unes dramàtiques escenes pròpies d'una pel·lícula d'acció, en la qual el meu pare hi va jugar un paper fonamental.

En un segon capítol i ja parlant de Balaguer, he volgut glossar la gran sensació positiva que em va causar la ciutat i la gent de Balaguer d'aquells anys setanta, en el moment que vaig decidir de venir a viure en aquesta ciutat, que jo realment no coneixia prou bé a conseqüència que la meua vida s'havia desenvolupat, primer amb relació al poble de Vilanova de la Barca, on vaig néixer i vaig viure la meua infància i joventut, però que posteriorment i ja des de la meua època d'estudiant, la meua vida professional, familiar i social es va moure més aviat vinculada amb la ciutat de Lleida.

D'aquí que Balaguer, que era certament una població important de Lleida, però que estava situada geogràficament fora de la meua zona d'influència més immediata, i per tant era per a mi una ciutat bastant desconeguda, em va sorprendre de seguida molt positivament per la simpatia i gran vitalitat de la gent d'aquella generació que van saber donar a Balaguer una projecció de capitalitat i modernitat en tants aspectes, i que fins i tot arribava a igualar o a superar a la mateixa ciutat de Lleida. Arribar a conèixer les inquietuds, els anhels, la seva gran història, la seva catalanitat, i per altra banda el seu dinamisme econòmic, social i cultural, va constituir per a mi una gran experiència que sempre recordaré.

Així mateix recordo la gran capacitat d'aquella generació de fer que les persones que arribàvem a Balaguer per a viure-hi, ens hi trobéssim de seguida com a casa, justament a causa del caràcter molt obert de la seva gent, i que com a conseqüència et feia sentir com si haguessis nascut en aquesta mateixa ciutat. Efectivament, el caràcter amable i sincer d'aquelles persones, fa que Balaguer hagi estat una ciutat socialment molt oberta i a la vegada plural, i a la qual m'hi vaig bolcar personalment i socialment amb totes les meves capacitats, circumstància que jo he volgut fer ressaltar expressament amb el títol d'aquest llibre.

En el capítol segon, i atès que la meua vida social de seguida va girar en gran part a l'entorn de la vida política municipal ja des dels primers anys de la democràcia, o més ben dit a partir de l'any 1975, he volgut incidir en diversos temes que afecten la meua relació política amb la societat de Balaguer durant aquells anys de la transició política, en aquest cas aportant més dades sobre els personatges polítics d'ideals democràtics que militaven o simpatitzaven en diversos partits o sindicats en aquells moments il·legals, i que d'alguna manera manifestaven estar en contra d'aquell règim franquista.

En aquest sentit he volgut complementar aquella primera informació política corresponent a la transició, amb moltes més dades o informació quant a la vida política municipal oficial durant tot el període 1979-2015, justament analitzant i valorant els resultats obtinguts per cada força política a cada contesa electoral municipal, en funció també dels alcaldes elegits democràticament a cada període, a conseqüència dels pactes o aliances de govern que s'han succeït durant aquesta llarga etapa municipal, i fins i tot opinant sobre el context polític general que condicionava o influïa en la tasca política dels respectius alcaldes o equips de govern.

Per altra banda, en el capítol següent he volgut incidir d'una manera personal molt més intensa en el paper i la importància de la figura de l'alcalde d'una ciutat. Crec que part de la ciutadania no valora suficientment la transcendència d'aquest càrrec tan especial per a la bona marxa d'una ciutat, sigui

gran o petita. El seu caràcter, les seves idees, els seus projectes, la seva manera particular de governar o la seva pròpia personalitat política, condicionen en gran manera el balanç final de la pròpia obra de govern durant la seva etapa al capdavant de la corporació municipal.

Jo sempre he dit que un polític no actua igual, o no pensa igual si abans o després no ha estat alcalde de la seva ciutat. Ser diputat, regidor o tenir un altre càrrec polític diferent per important que sigui, no té res a veure amb les responsabilitats i exigències de tota mena que li pertoquen assumir quan exerceix el càrrec d'alcalde de cara als seus ciutadans. D'aquí ve el meu interès a profunditzar en alguns aspectes d'aquesta singular figura política, posant com a exemple la meva pròpia experiència al capdavant de l'alcaldia de Balaguer durant un període de quatre anys.

Al següent capítol he volgut endinsar-me en l'aspecte històric de la ciutat de Balaguer. Cada polític defensa o prioritza legítimament els interessos que creu més convenients per a ell, per a la seva ciutat o país, o fins i tot d'acord amb els ideals del seu partit però jo crec que a l'alcalde d'una ciutat de la importància històrica com Balaguer, li ha de comportar unes determinades actuacions polítiques plenament identificades amb la història de la seva ciutat. I tot el que sigui oblidar, infravalorar o no observar un profund respecte per la seva pròpia història com a ciutat, és un comportament molt censurable des del meu punt de vista.

Per la meua part, com que jo em vaig enamorar de seguida de la gloriosa i transcendental història de Balaguer, i dels seus protagonistes més destacats durant més de 300 anys, els comtes d'Urgell, tota la meua vida política ha estat impregnada del respecte i admiració per aquest important llinatge català i les seves importants gestes històriques que van beneficiar enormement Balaguer i la resta d'aquestes terres lleidatanes, i per aquest motiu sempre he volgut honrar i defensar aquesta història mil·lenària, orgull dels balaguerins i dels catalans en general.

Per això he volgut explicar acuradament el meu testimoniatge a favor d'aquesta història, tant dels del punt de vista institucional com social, i en aquest sentit he volgut valorar molt positivament la trajectòria històrica dels comtes d'Urgell i de la històrica ciutat de Balaguer com a antiga capital del comtat d'Urgell. Per tant, m'ha semblat gairebé com una obligació personal la d'explicar totes les meves accions socials i polítiques en defensa de la identitat històrica de Balaguer.

Per altra banda, suposo que tothom estarà d'acord que la vida d'un polític està plena vivències, records i anècdotes que li han tocat de viure en funció dels seus càrrecs, i en aquest sentit m'ha semblat que per tal de conèixer en

profunditat la meva trajectòria política era necessari de complementar aquelles experiències moltes de les quals ja les vaig expressar en el meu llibre anterior. Ara he volgut tornar a incidir en algunes d'elles, fins i tot aportant més anècdotes, peripècies o contrarietats, per així poder tenir una opinió més aproximada de la meva vida pública.

I finalment, al darrer capítol, he tingut necessitat donar a conèixer la meva opinió política en relació amb la íntima influència que hi ha entre el foment de l'economia d'una ciutat i el poder real dels seus polítics. En aquest sentit, vista la situació econòmica del nostre país en general i en particular la de Balaguer, he volgut valorar la importància que tenen els polítics representatius d'una ciutat, quant a la seva incidència directa o indirecta en algunes altres institucions de govern de la qual dependrà, segons la meva modesta opinió, la resolució de gran part dels problemes econòmics o socials que afecten el desenvolupament òptim o millorable de la teva ciutat. Ja he dit anteriorment que és una opinió personal, i és molt possible que alguns polítics en actiu no hi estiguin plenament d'acord.

Però a qui li ha tocat d'exercir d'alcalde, sap perfectament que no és igual tenir una relació directíssima amb el govern de torn, o estar al capdavant d'una institució com la Diputació, o formar part de corporacions econòmiques o socials i poder defensar o discutir els plans d'actuació que poden beneficiar o ser determinants per a la teva ciutat. Si no hi ets present, d'alguna manera la teva influència és molt menor. O ni tan sols n'estàs informat. En aquest cas, i quant al poder polític de Balaguer, o millor dit dels seus propis polítics locals, veurem que és molt important de recuperar-lo, perquè per a mi és fonamental per al futur immediat de la nostra ciutat.

Josep BORRÀS I GENÉ

Episodis familiars viscuts durant la guerra civil Un homenatge a la memòria dels meus pares

DEL MEU NAIXEMENT CIRCUMSTANCIAL AL PRINCIPI DE LA POSTGUERRA A VILANOVA DE LA BARCA (1943)

Jo, de fet, no havia d'haver nascut a Vilanova de la Barca l'any 1943, perquè els meus pares es van casar l'any 1932, justament a Vilanova, però es traslladaren a viure a l'estació del Pla de Vilanoveta de Lleida, on va nèixer el meu germà Fernando, l'any 1933.

Si no hagués vingut la guerra l'any 1936, probablement jo hauria nascut igual que el meu germà en aquella estació del ferrocarril de Lleida, però la guerra ho va canviar tot, i el destí va fer que el meu naixement no es produís fins a onze anys després, però no a la ciutat de Lleida, sinó a Vilanova.

Antiga estació de mercaderies del Pla de Vilanoveta de Lleida on vivien els pares i germà de Josep Borràs, abans de la Guerra Civil de 1936-1939. (Foto Josep Borràs.)

La meua mare va patir tant durant la guerra a Lleida, que no va voler tornar a aquella estació. En conservava uns records terribles dels primers anys de la guerra, com ara tot seguit explicaré.

REVELACIÓ D'UNS FETS INÈDITS FAMILIARS ALS INICIS DE LA GUERRA CIVIL A LLEIDA (1936-1939)

El meu pare, en Fernando Borràs i Sans, va néixer el 30 de desembre de 1908 a Ascó (Tarragona), i després d'haver acabat els estudis primaris es va presentar a unes oposicions als FFCC de l'Estat a Barcelona, i en guanyar-les li van oferir de treballar com a encarregat de magatzem a l'estació del Pla de Vilanoveta de Lleida, dintre del projecte de construcció del nou ferrocarril internacional de Lleida a Saint Giron (França), però que de moment i durant aquells anys, només estava construït des de Lleida fins a Balaguer.

Es va traslladar a Lleida el dia 7 de desembre de 1925, quan tenia disset anys, i en el moment d'incorporar-se li facilitaren un pis de franc a la mateixa estació del ferrocarril, i així de fet compaginà aquella feina amb la de factor ambulat dintre les diverses estacions d'aquella línia entre Lleida i Balaguer.

El greu accident del meu pare

Una vegada incorporat al seu lloc de treball, va tenir l'any següent un petit accident dirigint unes maniobres d'un tren de mercaderies a la mateixa estació de Pla de Vilanoveta, amb tanta mala sort que la roda d'un vagó li tallà els dits dels peus de la cama dreta. Immediatament el traslladaren a la Clínica Montserrat de Lleida, que llavors estava damunt del Cafè Triunfo de la plaça de Sant Joan, i per tal d'evitar la gangrena, els metges li tallaren fins a mitja cama. Per tant, ja des de molt jove es va convertir en un invàlid, circumstància que ell va suportar amb molta fortalesa d'esperit durant tota la seva vida, però que li permeté continuar treballant perfectament al ferrocarril.

El casament dels meus pares Fernando i Eugènia, i la seva residència al Pla de Vilanoveta de Lleida

Durant les seves estades setmanals com a factor ambulat a l'estació de Vilanova de la Barca, és quan coneixerà a la meua mare Eugènia. Ben aviat es casaran l'any 1932 i se n'aniran a viure al pis que tenia el meu pare a l'estació del Pla de Vilanoveta, molt a prop del lloc que se'n deia les *Tres Carreteres*, i on hi havia situada una benzina que encara existeix, la qual estava molt a prop del Cementiri Municipal de Lleida i de la Fàbrica Cros, i on justament hi arribava l'autobús municipal que utilitzava habitualment la família per anar cap a Lleida. I és en aquesta estació on naixerà el meu germà Fernando el 15 de març de 1933, tres anys abans d'esclatar la guerra civil.

Preocupació del meu pare per l'ambient anticlerical causat per l'adveniment de la Segona República l'any 1931

Hi ha un tema del meu pare que voldria explicar en referència a l'any 1931 que és quan es va proclamar la Segona República. I és que ell estava molt preocupat pel caire polític anticlerical que imperava durant aquells anys a la societat espanyola a causa del canvi polític i social que s'havia produït, perquè això afectava molt negativament a la família de la meva mare, que per tradició familiar era monàrquica i molt religiosa, malgrat que segons em van explicar van acceptar sense recança ni ressentiments el nou canvi de règim que havia esdevingut al país.

El meu pare va convèncer el meu padrí de cedir uns terrenys per a construir un baixador del ferrocarril tocant al poble

I el meu pare, per a demostrar que la seva família de Vilanova estava disposada a col·laborar amb les noves autoritats republicanes, es va encarregar de parlar amb el seu sogre, el Sr. Jaume Gené Charles, que era el jutge de pau, profundament monàrquic i catòlic, molt ajudat, servicial i caritatiu amb tothom. Com que per altra banda resultava que l'estació del tren estava molt allunyada de la població, i que ell posseïa una petita finca dintre del mateix poble entre la carretera i la via del ferrocarril, li va proposar que podria cedir gratuïtament un tros de terra d'aquella finca a tocar del pas a nivell del camí de Bell-lloc, per a poder construir-hi un baixador del tren. Així facilitaria que les persones que hi volien pujar, no haguessin d'anar als afores del poble patint les inclemències d'aquell clima tan rigorós d'aquells anys.

El meu padrí hi va estar d'acord i les autoritats del ferrocarril a Lleida també, i finalment el nou Ajuntament acceptà de fer-se càrrec de les obres de condicionament. Per tant, davant d'aquesta proposta del meu pare, tothom el va felicitar i també a la nostra família per aquella iniciativa tan positiva de cara al poble.

Esclata la guerra civil el 18 de juliol de 1936, i comencen tot tipus de fets violents

Quan es produí l'alçament militar del general Franco el 18 de juliol de 1936, els meus pares i germà vivien, per tant, al Pla de Vilanoveta. I com és sabut, ja des dels primers dies començaren a produir-se una sèrie de fets violents protagonitzats per grups anarquistes incontrolats, sobretot del sindicat de la FAI, i es començà a detenir i a afusellar diàriament sense un judici previ amb totes les garanties processals, a moltíssima gent de Lleida i dels pobles de l'entorn, pel sol fet d'acusar-los de ser uns feixistes, o de ser de dretes, o persones catòliques practicants.

Per tant, aquests fets violents comportaren un gran temor a tota la nostra família, tant a les de Lleida com a la de Vilanova, ja que la meva mare i la tia Encarnació, que estava casada i vivia a Lleida, eren molt religioses, a l'igual que tota la nostra família de Vilanova.

Diverses persones d'esquerres cremaren l'església de Vilanova i tot el que hi havia dintre

Una prova d'aquest anticlericalisme radical, és que ja durant els primers dies de la rebel·lió militar franquista, diverses persones d'esquerres del poble incendiaren l'església i cremaren totes les imatges, els ornaments religiosos i també els arxius parroquials, i tanmateix molts elements de fusta de l'altar major d'estil barroc, alguns dels quals no es van cremar durant l'incendi, però els van acabar de calcinar en una foguera al mig de la plaça Major.¹

Al meu pare, que era d'esquerres, aquestes actuacions violentes li provocaren una gran consternació

Però tots aquests esdeveniments tan violents, al meu pare, que era una persona d'idees d'esquerres i que estava afiliat com a ferroviari al Sindicat de la UGT de Lleida, li provocaren una gran frustració personal i política, perquè ell era una autèntica persona progressista, però estava radicalment en contra de fer mal a ningú, ni de cap acte violent, ni molt menys d'agredir, insultar o matar a cap persona per les seves idees polítiques o per les seves creences religioses.

El mateix li passava a la tia Encarnació, la germana més gran de la meva mare, que ja s'havia casat dos anys abans i vivia a Lleida amb el seu marit, el Sr. Gaspar Guasch, i el seu fill Jaume, que era el gerent de l'empresa Cardona & Munné a la Rambla de Ferran. L'oncle també era d'esquerres, per cert militant de Joventut Republicana de Lleida, i era una persona respectuosa, educada i molt apreciada socialment,

Les *Tres Carreteres*, l'autobús municipal i el cementiri de Lleida

Com he dit anteriorment, a la parada de l'autobús de les *Tres Carreteres* es trobaven tots els veïns de les torres d'aquella zona de Lleida, els empleats del ferrocarril i molts dels directius que treballaven a la Fàbrica Cross (ara és una gran zona comercial), que estava al costat mateix del cementiri. Entre els viatgers, la meva mare coneixia molt bé un enginyer químic molt jove de la Cross, que utilitzava diàriament l'autobús per anar a treballar a la fàbrica, i com que sempre anava molt ple, aquest jove molt amablement agafava el meu germà i se'l pujava molt sovint als braços. Aquest jove era en Francesc Castelló, —que

1. CAMPS CLEMENTE, *Vilanova de la Barca...*, p. 132.

l'any 2001 fou proclamat beat pel Papa Joan Pau II—, el qual fou detingut el 29 de setembre de 1936, jutjat pel Tribunal Popular de Lleida i afusellat aquella mateixa nit al cementiri, acusat de ser un catòlic practicant i membre de la Federació de Joves Cristians de Catalunya.

Els afusellaments diaris al cementiri de Lleida causaren una gran commoció a la meva família

Aquesta execució en concret, i també la del diputat carlista, el Sr. Casimiro Sangenís, que tenia una casa anomenada la *Torre Sangenís* en aquella partida del terme, i que també agafava molt sovint l'autobús municipal a la parada de les *Tres Carreteres*, sempre saludava i parlava amb la meva mare i el meu germà, i per això el seu afusellament i el de tantes persones que executaven diàriament, causaren una gran commoció a tota la nostra família, perquè els afusellaments al cementiri de Lleida es feien cada nit sota els llums dels camions que utilitzaven els milicians per a traslladar-los des de la presó fins al cementiri municipal. I els meus pares, molt entristits i a la vegada impotents, no podien suportar, sobretot la meva mare, les constants descàrregues dels piquets d'execució, que sonaven durant moltes hores de la nit i que sentien perfectament des de l'estació del Pla de Vilanoveta. Tot això m'ho explicava molt freqüentment la meva mare.

Els fets a la benzinera de les *Tres Carreteres*

Mentre es produïen a Lleida i altres pobles de les rodalies aquells afusellaments diaris, un dia el meu pare rebé al despatx de l'estació una telefonada del propietari del bar de la benzinera de les *Tres Carreteres*, explicant-li que hi havia un grup de milicians vinguts des de Barcelona, que havien dinat al bar i que tot estant mig borratxos, li havien comentat amb veu alta que aquella nit els tocava d'afusellar a uns quants feixistes de Vilanova de la Barca. I com que aquell senyor sabia que la meva mare era de Vilanova, els va demanar de poder veure per curiositat la llista que portaven.

La llista per afusellar els milicians era encapçalada pel meu padrí

Quina va ser la sorpresa en veure la llista, que el primer que l'encapçalava era justament el nom del seu pare, el Sr. Jaume Gené, que ja he dit anteriorment que era jutge i catòlic, i el segon, justament el seu fill gran, l'oncle Josepet, i seguien deu o dotze persones més.

En saber els meus pares el que estava passant, la meva mare se'n va anar com va poder ràpidament cap a Vilanova per avisar a la seva família i a les altres persones del perill que corrien, però el meu pare, més assossegat i confiat, va dir al senyor del bar que per entretenir els milicians, els donés tot el menjar i beure que volguessin a càrrec seu, per així guanyar temps i poder anar urgent-

ment a Lleida a trobar a l'oncle Gaspar, per a veure si ell coneixia a algunes de les autoritats republicanes i poder impedir aquestes detencions i afusellaments que es volien fer a Vilanova.

Les autoritats de Lleida els digueren que no hi podien fer res

La veritat és que van recórrer a diferents persones amb càrrecs públics, i els van dir que ells no hi podien fer res en aquells moments, ja que aquests piquets de milicians rebien ordres directes des de Barcelona i eren uns grups totalment incontrolats. Això va provocar un greu i violent enfrontament del meu pare i de l'oncle Gaspar amb aquelles autoritats polítiques, però de res no va servir perquè es van excusar dient que no tenien el poder real i suficient per a controlar o impedir aquests tipus de fets violents que es produïen arreu del territori.

El meu pare i l'oncle Gaspar tornaren cap a la benzina, disposats a tot

Davant d'aquella situació d'impotència, el meu pare i l'oncle Gaspar se'n van anar cap a la benzina, perquè ells com a persones d'esquerra i per tant sense cap por, volien intentar convèncer d'una manera o altra a aquells milicians per evitar que anessin aquella nit a Vilanova. Quan hi van arribar disposats a tot, sobretot el meu pare que era molt fort, valent i decidit, tots aquells milicians estaven per sort completament borratxos i mig adormits.

Passaren tota la nit sense dormir, vigilant els milicians per si es despertaven

Els s'assegueren en una tauleta una mica apartada, per tal de controlar tota aquella situació i actuar si era necessari, i com que el meu pare i l'oncle Gaspar insistiren al senyor del bar que servís sense parar tot el beure i menjar que demanaven, finalment aconseguiren que s'adormessin profundament durant tota la nit. I ells es van quedar vigilant-los sense dormir en tota la nit, conjuntament amb el senyor del bar.

Per sort els milicians se'n tornaren cap a Barcelona, però amenaçant que tornarien molt aviat

I a trenc d'alba, quan els milicians es despertaren molt endormiscats i amb una gran ressaca, decidiren de tornar cap a Barcelona, però amenaçaren públicament que ben aviat un altre dia tornarien i que farien la feina que els havien encomanat. Però de moment com que la meva mare va avisar, tant a la nostra família com a l'altra gent de la llista de Vilanova, aquella nit tots ja es van poder amagar i des de llavors ja ho van fer diàriament fins que van passar aquells primers mesos tan revolucionaris i perillosos per a tantíssima gent innocent.

© dels textos: Josep Borràs i Gené, 2017
© de les fotos: els seus autors i arxius corresponents, 2017
© d'aquesta edició: Pagès Editors, SL, 2017
C/ Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida
editorial@pageseditors.cat
www.pageseditors.cat
Primera edició: abril de 2017
ISBN: 978-84-9975-856-5
DL L 430-2017
Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, SL
www.bobala.cat

◀ imprès a **lleida** ▶

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.